

Τα γλυπτά του Μουσείου Θεσσαλονίκης

Η δημοσίευση των έργων που εκτίθενται ή βρίσκονται στις αποθήκες αποτελεί ουσιαστική προσφορά

Γ. Δεσφίνης, Θ. Στεφανίδου -
Τιβέριου, Εμμ. Βουτιράς
Κατάλογος γλυπτών
Αρχαιολογικού Μουσείου
Θεσσαλονίκης II Μορφωτική
Ιδρυμα Εθνικής Τραπέζης

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΑΜΑΣΚΟΥ

Το 1997 κυκλοφόρησε από το ΜΙΕΤ ο πρώτος τόμος-κατάλογος των γλυπτών του Αρχαιολογικού Μουσείου της Θεσσαλονίκης στα Ελληνικά και σε αγγλική μετάφραση. Στην αρχή του τρέκοντος έτους κυκλοφόρησε ο δεύτερος τόμος και έπονται άλλοι δύο μελλοντικά, προκειμένου να δημοσιευθεί το σύνολο των έργων που φυλάσσονται στο Μουσείο. Η έκδοση αυτή αποτελεί σημαντικό γεγονός για την ελληνική συγγραφική παραγωγή στον τομέα των αρχαϊογλωσσικών σπουδών, γεγονός που υπογραμμίζεται από τον ενθουσιασμό, με τον οποίο καιρτίστηκε από τη διεθνή επιστημονική κοινότητα η κυκλοφορία του πρώτου τόμου.

Στον πρόλογο του πρώτου, οι συγγραφείς του τόνιζαν την α-

νάγκη σύνταξης καταλόγων των γλυπτών ανά μουσείο, πρακτική η οποία είναι συνήθης στα μεγάλα μουσεία του εξωτερικού. Στην Ελλάδα, ο επιστήμονας αλλά και ο ενδιαφερόμενος αναγνώστης πρέπει να αρκείται κατά κανόνα στους ανεπαρκείς πλέον συνοπτικούς καταλόγους που συντάχθηκαν στις αρχές του περασμένου αιώνα (βλ. τους καταλόγους του Εθνικού Μουσείου), χωρίς να έχει τη δυνατότητα να πληροφορηθεί για το περιεχόμενο των συλλογών των μουσείων. Εξήρσεν αποτέλεσμα μεμονωμένα έργα (π.χ. ο κατάλογος του Μουσείου Ακροπόλεως από τη Μ. Μηροσκαρη το 1974) αλλά και οι δημοσιεύσεις της Ακαδημίας Αθηνών, σε πιο σταθερή βάση αυτές, οι οποίες εντάσσονται σε διεθνή ερευνητικά προγράμματα και μελετούν συγκεκριμένες ομάδες έργων από μουσεία (κεραμική [Corpus Vasorum Antiquorum], νομισματικές συλλογές [Syllogae Numorum Graecorum]) και γεωγραφικές περιοχές (ρωμαϊκή γλυπτική [Corpus Signorum Imperii Romani]).

Μια σημαντική ορχή πραγματοποιήσε η επιστημονική ομάδα που ανέλαβε τη δημοσίευση και επιμέλεια του καταλόγου, η οποία αποτελείται από διακεκριμένους πανεπιστημιακούς του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου αλλά και άλλους, νεότερους ερευνητές. Ο πρώτος τό-

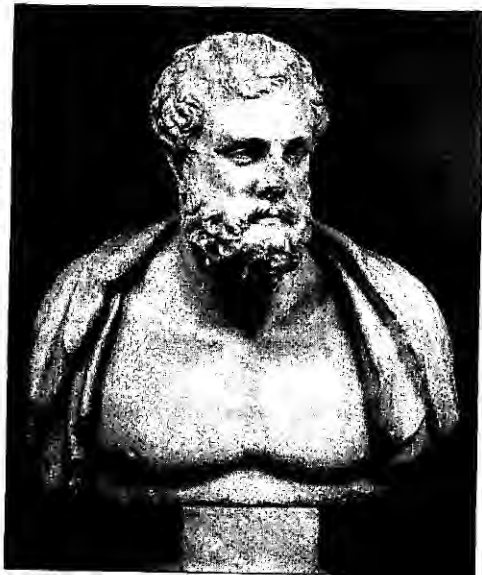
μπος ήταν έως τώρα παντελώς άγνωστος στους ερευνητές και το κοινό. Τα λήμματα των 189 έργων είναι σύντομα και περιεκτικά, ως οφείλουν να είναι τα λήμματα καταλόγων μουσείων, παρέχοντας όλες τις πληροφορίες για τα έργα, με επιπλέον συζήτηση για τη χρονολόγηση και την ερμηνεία τους. Το κείμενο συνοδεύεται από άσπρες φωτογραφίες όλων των έργων.

Η σημασία της έκδοσης έχει ήδη επισημανθεί παραπάνω. Για πρώτη φορά παρουσιάζεται στη διεθνή κοινότητα το σύνολο των γλυπτών ενός μεγάλου ελληνικού μουσείου. Αυτό σημαίνει ότι ο ερευνητής έχει στη διάθεσή του πλήθος μνημείων, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιήσει ποικιλοτρόπως. Οι μελετητές της γλυπτικής μπορούν να εμπλουτίσουν τις γνώσεις τους και να βρουν ερεθίσματα για έρευνα αναφορικά με την ρωμαϊκή γλυπτική της Μακεδονίας, για την οποία πολλά μπορούν να γίνουν ακόμα. Εκτός αυτού, όμως, και με δεδομένη

την ανάγκη περαιτέρω ενασχόλησης με τη μακεδονική ιστορία και αρχαιολογία, η δημοσίευση των έργων μάς παρέχει πολύτιμες πληροφορίες για ευρύτερα θέματα, όπως για παράδειγμα την τοπογραφία της Θεσσαλονίκης και τις λατρείες στην αρχαία Μακεδονία.

Διεθνής εμβέλεια

Το ότι το έργο αυτό οφείλει να εφαρμοστεί και στα υπόλοιπα ελληνικά μουσεία, είναι αυτονόητο. Χαρακτηριστική περίπτωση είναι το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο: τα εγκαίνια του σμυροδοτήσαν μια νέα εποχή στην ιστορία του, η οποία δημιουργεί νέες ευθύνες στο επιστημονικό του προσωπικό. Απαλλαγμένο από το βάρος στεφανέθεσης και των οικοδομικών εργασιών καλείται να αναλάβει τη δημοσίευση του συνόλου των γλυπτών αλλά και των υπόλοιπων έργων στην έκθεση, και κυρίως, στις αποθήκες. Το ερευνητικό αυτό έργο δεν πρόκειται σε καμιά περίπτωση να κρατήσει λιγότερο από τα κοινά χρόνια της προτοιμασίας του νεοεγκαίνιασθέντος μουσείου, αποτελεί, όμως, πρέ-

Προτομή γενειοφόρου άνδρα, μέσα 2ου αι μ.Χ. Θεσσαλονίκη, Αρχαιολογικό Μουσείο.

ος προς τη διεθνή επιστημονική κοινότητα. Το ίδιο πρέπει να κείται σε καμιά περίπτωση να κρατήσει λιγότερο από τα κοινά χρόνια της προτοιμασίας του νεοεγκαίνιασθέντος μουσείου, αποτελεί, όμως, πρέ-

μοσιεύσεις είναι πολύ λιγότερο «λαμπερές» εκδοτικές δραστηριότητες από άλλες, απείρως ουσιαστικότερες όμως και με μεγαλύτερη διάρκεια στο χρόνο, με διεθνή και όχι περιορισμένη, «τοπικιστική» εμβέλεια.

Αυτού του είδους οι δημοσιεύσεις είναι πολύ λιγότερο «λαμπερές» εκδοτικές δραστηριότητες από άλλες, αλλά απείρως ουσιαστικότερες και με μεγαλύτερη διάρκεια στο χρόνο.

μους εξετάζει τα γλυπτά που βρίσκονται στην έκθεση του υπό ανακαίνιση σήμερα μουσείου.

Η ιστορία της Μακεδονίας

Ο δεύτερος εξετάζει τα υπόλοιπα γλυπτά από την έκθεση που δεν είχαν συμπεριληφθεί, κυρίως ολόγλυφα πορτρέτα των αυτοκρατορικών χρόνων, αλλά και γλυπτά από τις αποθήκες. Τα περισσότερα έργα προέρχονται από τη Θεσσαλονίκη και